

Javaslat a Debreceni Értéktárba történő felvételéhez

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Mátrai- Nagy Andrea
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Mátrai- Nagy Andrea
Levelezési cím: 4026 Debrecen, Nagy Gál István u.6.
Telefonszám: 30/618- 9767
E-mail cím: matrai.andrea@debrecenimuvkozpont.hu

II. A TELEPÜLÉSI ÉRTÉK ADATAI

1. A települési érték megnevezése:
Debreceni gyöngyös- bogláros párta
2. A települési érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság
 egészség és életmód
 épített környezet
 ipari és műszaki megoldások
 kulturális örökség
 sport
 természeti környezet
 turizmus
3. A települési érték fellelhetőségének helye:
Tímárház- Kézművesek Háza (Debrecen, Nagy Gál István u.6.)
Déri Múzeum (Debrecen, Déri tér 1.)
4. A települési érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A magyar női viseletek legékesebb, kifejezetten díszítő funkciót ellátó fejfedője a párta, melynek ősiségét már honfoglalás kori leletek is bizonyítják. Idősebb és fiatalabb hölgyek egyaránt viselték, de a XVII. századtól elsősorban az eladó sorban levő fiatal leányok legfontosabb ékességének számított, a tisztaság, szüziesség, ártatlanság jelképeként.

Házasságkötés után féltve őrzött darab maradt, illetve a lánygyermeknek ajándékozták. A párta tájegységenként más- más formájú, szín összeállítású és alakú lehetett. Az Alföldön hordott párták közül kiemelkedik a debreceni gyöngyös- bogláros párta, melyhez hasonlóval nem találkozunk más régiókban.

A korai időszakban a párta díszítményei áttört mintájú veretek, korongok voltak ezüstlemezből, vagy bronzból, később a XVI. századtól fémdrótos díszítés előzte meg a XVII. században megjelenő gyöngy díszítést. A debreceni párta ennek a díszítési módnak a legkiválóbbika, ahol is apró, igazgyöngyökkel, a boglárókban pedig fél drága-, és drágakövekkel díszített változatokat láthatunk. A debreceni leányok még a XIX. század közepén is ezt a fej viseletet hordták férjhezmenetelükkor, melyet később váltott fel a koszorú.

5. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az egyébként más alföldi városokéhoz erősen hasonlító, azzal formailag és színösszeállításban szinte egyező debreceni civis polgárság női viseletének egyetlen kiemelkedő eleme, mely sajátossá, jól elkülöníthetővé teszi a debreceni paraszt- polgári viseletet, s mely a Debrecenben ma is élő, létező pártakészítő mesterség kiválóságainak állít egyben emléket.

6. A települési értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Flórián Márta- Urai Erika: Magyar népviseletek. 2005.

Magyar Néprajz: IV. Anyagi kultúra 3.Életmód

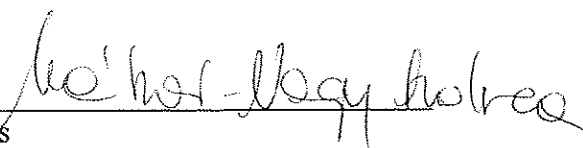
Néprajzi Tanulmányok (A Hajdú- Bihar Megyei Múzeumok Közleményei 51. szám. Debrecen 1992. Dr. V. Szathmári Ibolya: Debreceni párta

A Kárpát- medence népviseleteiből. Lézerpont Látványtár és- műhely Miskolc

Szabó Kálmán: Honfoglalás kori párták, In. Folia Archaeologica VII. 1955.

Régi magyar öltözködés. Viseletek dokumentumok és források tükrében. Bp. 1988.

Dátum: 2014. január 07.

Aláírás